

Ansökan som beslutsunderlag

- En av ansökans viktigaste funktioner är att utgöra ett underlag för beslutsfattare på både nationell och kommunal nivå.
- Ansvaret för ett beslut att bygga eller inte bygga det föreslagna slutförvaret ligger ytterst på regeringen så som processen ser ut. Även kommunala beslutsfattare har en viktig – kanske avgörande - roll i processen.
- På det sättet fyller ansökan **en viktig demokratisk funktion**, nämligen att förse politikerna med ett underlag där frågan är genomlyst på ett sätt som kan förstås av lekmän.
- Även om granskningen kräver komplexa analyser, måste själva **granskningsprocessen vara tydlig och transparent**, och vara möjlig att följa för berörda medborgare.

Ansökan som beslutsunderlag

Tre lagar styr tillståndsprövningen

- **Miljöbalken** (1998:808),
- **Lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen)**,
- **Strålskyddslagen** (1988:220),

Lagarna ska tillämpas **parallellt** - Parallella processer

- **Två separata tillstånd** krävs - samt regeringens tillåtlighetsprövning
- Varje tillstånd **har sin rättskraft** enligt respektive lag

Även **Euratomfördraget** spelar en roll (artikel 37)

Sökande

Upprättar och lämnar in ansökan om tillstånd enligt miljöbalken och kärntekniklagen

Miljödomstol

Bereder ärendet enligt miljöbalken, håller huvudförhandling
Prövar enl miljöbalken – yttrande

Strålsäkerhetsmyndigheten

Bereder ärendet enligt kärntekniklagen

Kommun

Kommunfullmäktige tillstyrker eller avstyrker verksamheten

Regering

Ger tillåtlighet enligt miljöbalken

Ger tillstånd enligt kärntekniklagen

Miljödomstol

Håller ny huvudförhandling
Ger tillstånd och beviljar villkor enligt miljöbalken

Strålsäkerhetsmyndigheten

Meddelar villkor enligt kärntekniklagen respektive strålskyddslagen
Villkoren meddelas i etapper

Sökande

Aktualiserar planärendet hos kommunen

Kommun

Upprättar detaljplan enligt plan- och bygglagen

Kommun

Kommunfullmäktige antar detaljplanen

Sökande

Ansöker om bygglov

Kommun

Beviljar bygglov

Beslutsinstanser enligt miljöbalken

- Mark- och miljödomstolens yttrande till regeringen
- Kommunfullmäktiges yttrande till regeringen
- Regeringen prövar tillåtligheten
- Mark- och miljödomstolens beslut om tillstånd och villkor
- Regeringen prövar ansökan om tillstånd enligt kärntekniklagen

Ansökan som beslutsunderlag

SKB:s ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen utgår ifrån att prövningsprocessen sker stegvis genom beslut i följande 5 steg:

(1) tillstånd att uppföra, inneha och driva anläggningarna,

(2) tillstånd att inleda uppförandefasen,

(3) tillstånd för provdrift,

(4) tillstånd för rutinmässig drift

och slutligen (efter 100 år?)

(5) tillstånd för avveckling och/eller förslutning.

Ansökan som beslutsunderlag

- **Tillgänglighet**
- **Besluts-processen**
- **Ansvar och äganderätt**
- **Säkerhet och strålskydd**
- **Det fysiska skyddet**
- **Finansierings-frågan**
- **Kunskaps-bevarande**

Ansökningshandlingarna

Allmänt

Sökanden – SKB - ska i princip upprätta **två ansökningshandlingar**

I miljöbalken finns det formella krav på vad en ansökan ska innehålla. Några motsvarande regler om ansökans innehåll finns inte i kärntekniklagen.

Kravet på innehållet av en ansökan enligt miljöbalken

- ritningar och tekniska beskrivningar, energianvändningen
- uppgifter om utsläppskällor,
- miljökonsekvensbeskrivning
- förslag till övervakning och kontroll av verksamheten,
- en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som ansökan omfattar.

Ansökans innehåll enligt kärntekniklagen

Men med utgångspunkt i de krav som gäller för kärntekniska anläggningar enligt kärntekniklagen och strålskyddslagen bör ansökan innehålla följande uppgifter:

- en **miljökonsekvensbeskrivning** som möjliggör en samlad bedömning av den planerade verksamhetens förväntade miljöpåverkan,
- en första **preliminär säkerhetsredovisning** med säkerhetsanalyser
- en redogörelse för hur de **allmänna hänsynsreglerna** uppfylls,
- verksamhetens **utsläpp och personalstrålskydd** samt strålningspåverkan

Ansökans innehåll enligt kärntekniklagenforts

- planerat fysiskt skydd och planerad beredskap
- planerat omhändertagande av radioaktivt avfall
- sökandes organisation, ekonomiska och personella resurser
- sökandes ansvarsförsäkring eller annan ekonomisk säkerhet

SKB:s ansökningsdokument samt underliggande bilagor

- **Sammanfattande säkerhetsredovisning** för slutförvaring av använt kärnbränsle (SR)
- **Säkerhetsredovisning för drift** av slutförvarsanläggning för använt kärnbränsle (SR-Drift)
- Redovisning av **säkerhet efter förslutning** av slutförvaret för använt kärnbränsle (SR-Site)
- Preliminär **plan för avveckling** (AV)
- Verksamhet, **organisation, ledning och styrning – platsundersökning** för slutförvar (VP)
- Verksamhet, **ledning och styrning – uppförande** av slutförvarsanläggningen (VU)

SKB:s ansökningsdokument samt underliggande bilagor ... forts

- **Platsval** – lokalisering av slutförvaret för använt kärnbränsle (PV)
- **Metodval** – utvärdering av strategier och system för att ta hand om använt kärnbränsle (MV)
- **Miljökonsekvensbeskrivning** med redovisning av samråd (MKB)
- **Verksamheten och de allmänna hänsynsreglerna** (AH).

Beredning av ansökanshandlingarna

Ansökningshandlingarna kommer in till miljödomstolen

- Ansökan skickas ut på remiss
- Komplettering av ansökan_

Ansökningshandlingarna kommer in till Strålsäkerhetsmyndigheten

- Ansökan skickas ut på remiss
- Komplettering av ansökan

Ansökan offentliggörs för allmänheten genom kungörelser

Om miljödomstolen respektive Strålsäkerhetsmyndigheten finner att **ansökningshandlingarna är fullständiga** och inga ytterligare kompletteringar behöver göras ska **ansökan tas upp till prövning**.

Detta ska **kungöras** tillsammans med en kungörelse om att en miljökonsekvensbeskrivning upprättats. Kungörelsen ska införas i ortstidning.

Därefter skall ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen **hållas tillgängliga för allmänheten**, så att tillfälle ges att yttra sig över handlingarna innan målet eller ärendet prövas. Genom miljökonsekvensbeskrivningen sker det en offentlig redovisning av den inverkan som en planerad verksamhet kan få på miljön.

Den offentliga redovisningen av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen enligt miljöbalken och kärntekniklag **förutses ske samordnat** mellan miljödomstolen och Strålsäkerhetsmyndigheten.

Prövningen av ansökningarna i sak

Parallella processer

- SKB:s ansökningar prövas parallellt enligt miljöbalken och kärntekniklagen.
- Ytterligare en parallell process är den bygglovhantering som sker i Oskarshamns kommun och Östhammars kommun

Beredningen i miljödomstolen enligt miljöbalken

Miljödomstolen skall under förberedelsen se till att utredningen i målet får den inriktning och omfattning som krävs. Domstolen ska bedriva en aktiv materiell processledning

Yttranden i sak från myndigheter, organisationer och allmänheten skickas till sökanden, SKB, för bemötande.

Miljödomstolen får göra en undersökning på platsen. Parterna ska ges tillfälle att vara närvarande vid en sådan undersökning. Vid undersökningen ska protokoll föras

Beredningen hos Strålsäkerhetsmyndigheten enligt kärntekniklagen

- Strålsäkerhetsmyndighetens beredning är framför allt inriktad på säkerhetsfrågor enligt kärntekniklagen och strålskyddsfrågor enligt strålskyddslagen.
- Ansökan kommer att remitteras till svenska och nordiska myndigheter och andra organisationer
- Europeiska kommissionen ska underrättas enligt artikel 37 i Euratomfördraget.
- OECD/NEA tagit på sig att genomföra så kallad oberoende granskning av SKB:s platsvals- & metodvalsprocess samt SKB:s redovisning av förvarets långsiktiga säkerhet.

Strålsäkerhetsmyndighetens expertyttrande

Strålsäkerhetsmyndighetens granskningsrapport avseende strålsäkerheten har en mycket stor betydelse bedömningen av ärendena.

I förarbetena till miljöbalken framhålls särskilt vikten av att **såväl miljödomstolen som berörd kommun har tillgång till myndighetens granskningsrapport** vid sin behandling av ett ansökningsärende enligt miljöbalken.

Strålsäkerhetsmyndighetens rapport ska det även ingå en **bedömning av om miljökonsekvensbeskrivningen** som ingår i ansökansunderlaget uppfyller kraven enligt 6 kap. miljöbalken

Yttrandena ska dessutom innehålla en **bedömning av sökandes redovisning av hur de allmänna hänsynsreglerna uppfylls.**

Dessutom ska **yttranden från andra organisationer och allmänhet** som har inkommit i ärendena sammanställas och redogöras för.

Särskilt om successiv säkerhetsredovisning

Säkerhetsredovisning är ett **centralt begrepp** för kärntekniska anläggningar världen över.

Den har en **viktig roll i tillståndsprövningsprocessen** och sedan **i olika skeden** från uppförande över drifttagning till avvecklingen av anläggningen.

Inledningsvis med översiktlig och konceptuell information följt av en allt mer ökad grad av precisering för att innan provdrift påbörjas detaljerat visa hur gällande krav på anläggningen och dess verksamheter har uppfyllts.

Detta innebär också att **innehållet i en säkerhetsredovisning förändras över tid**.

Särskilt om successiv säkerhetsredovisning

För både inkapslingsanläggningen och slutförvaret för använt kärnbränsle kommer enligt Strålsäkerhetsmyndigheten minst följande tillståndsvillkor att föreslås:

- Att anläggningen får börja uppföras först efter att myndigheten godkänt en preliminär säkerhetsredovisning.
- Att anläggningen får tas i provdrift först efter att myndigheten godkänt en förnyad säkerhetsredovisning.
- Att anläggningen får tas i rutinmässig drift först efter att myndigheten godkänt en kompletterad säkerhetsredovisning.

Stämmer överens med SKB:s ansökan (bild 7)

SKB:s ansökan som den har lämnats in till miljödomstolen och Strålsäkerhetsmyndigheten (bild 7)

SKB:s ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen utgår ifrån att prövningsprocessen sker stegvis genom beslut i följande 5 steg:

(1) tillstånd att uppföra, inneha och driva anläggningarna,

(2) tillstånd att inleda uppförandefasen,

(3) tillstånd för provdrift,

(4) tillstånd för rutinmässig drift

och slutligen (efter 100 år?)

(5) tillstånd för avveckling och/eller förslutning.

Huvudförhandlingen i miljödomstolen

Den inledande fasen i huvudförhandlingen

I ett inledande fas av huvudförhandlingen är miljödomstolen skyldig att ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven enligt 6 kap. miljöbalken.

Samtliga omständigheter i tillåtlighetsfrågan ska prövas

Beredningen ska avse samtliga de omständigheter som har betydelse för tillåtlighetsfrågan. Det finns inget hinder för miljödomstol mot att pröva frågor som rör kärnsäkerhet och strålskydd.

Rättsligt bindande principer och allmänna hänsynsregler

Verksamheten ska också vara förenlig med de rättsligt bindande principer och allmänna hänsynsregler som framgår av 2 kap miljöbalken

Regeringens tillåtlighetsprövning

Tillåtligheten ska prövas innan tillståndsansökan prövas. En tillåtlighetsprövning

- ingår som **ett led i den normala tillståndsprövningen** hos miljödomstolar och andra prövningsmyndigheter,
- rymmer samhällsfrågor som bör lösas utifrån ett **nationellt perspektiv** - olika allmänna och enskilda intressen kan ställas mot varandra - **en allsidig sammanvägning** av olika hänsyn,
- ger regeringen **ett långtgående utrymme** att avgöra tillåtligheten med hänsyn till närings-, energi-, arbetsmarknads-, klimat- och regionalpolitiska utgångspunkter.

De **allmänna hänsynsreglerna tillämpliga** vid prövningen. Regeringen får besluta om **särskilda villkor** för att tillgodose allmänna intressen.

Regeringens beslut i tillåtlighetsfrågan är **bindande för miljödomstolen**

Det kommunala vetot

Regeringen tillåta kärntekniska anläggningar **endast om kommunfullmäktige** i den kommun som anläggningen ska lokaliseras till **har tillstyrkt** detta.

Om det från **nationell synpunkt är synnerligen angeläget** att verksamheten kommer till stånd finns det en undantagsmöjlighet för regeringen att bortse från det kommunala vetot avseende **anläggningar för mellanlagring eller slutlig förvaring av kärnämne eller kärnavfall**.

Miljödomstolens tillståndsprövning

Om regeringen har gett tillåtlighet till verksamheten lämnas ärendet åter **till miljödomstolen för beslut om tillstånd.**

Miljödomstolens prövning **begränsas till de frågor som inte har prövats av regeringen.**

Miljödomstolen håller huvudförhandling och är då **prövningsmyndighet i första instans.**

Domstolen ska **pröva alla utsläpp och störningar från anläggningen.** Till exempel farliga transporter som ska ske till och från den prövade verksamheten

Domstolen **fastställer också villkor** för verksamheten.

Tillståndet får också förenas med skyldighet att utföra eller bekosta **särskild undersökning** av berört område eller **särskilda åtgärder** för att kompensera det intrång i allmänna intressen som verksamheten medför.

Regeringens tillståndsprövning enligt kärntekniklagen

Prövningen enligt kärntekniklagen sker **samordnat med tillåtlighetsprövningen enligt miljöbalken**

Tillståndet ställs till en given innehavare, i detta fall Svensk Kärnbränslehantering AB, SKB, som inte utan ny tillståndsprövning får överlåta tillståndet till någon annan.

Frågan om en **stegvis prövning** blir central i regeringens prövning. Regeringens tillståndsvillkor bör vara utformade så att de stödjer en sådan stegvis prövning.

Möjligheterna för olika sakägare att överklaga besluten

Vem får överklaga enligt miljöbalken:

- den som domen eller beslutet **angår**, om avgörandet har gått honom eller henne **emot**,
- en **lokal arbetstagarorganisation** som organiserar arbetstagare i den verksamhet som avses med beslutet
- den **myndighet, kommunala nämnd** eller annan som enligt vad som är särskilt föreskrivet i balken eller i föreskrifter meddelade med stöd av balken har rätt att överklaga

Rätt att överklaga har också en **ideell förening eller en annan juridisk person** som

1. har till huvudsakligt ändamål att tillvarata **naturskydds- eller miljöskyddsintressen**,
2. **inte är vinstdrivande**,
3. har bedrivit verksamhet i Sverige under **minst tre år**, och
4. har **minst 100 medlemmar** eller på annat sätt visar att verksamheten har allmänhetens stöd

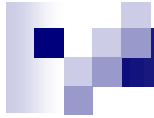
Vad är överklagbart i miljöbalksprocessen

Regeringens beslut att bifalla SKB:s ansökan kan bli föremål för rättsprövning av **Högsta förvaltningsdomstolen**.

Miljödomstolens tillståndsbeslut kan överklagas till **Miljööverdomstolen**, t.ex. villkoren för tillståndet eller formella handläggningsfrågor som innehållet i MKB

Miljööverdomstolen överprövar miljödomstolens dom om prövningstillstånd meddelas.

Miljööverdomstolens dom kan bli föremål för HD:s prövning om prövningstillstånd meddelas.

TACK FÖR UPPMÄRKSAMHETEN